

Rendalen kommune

Alkoholpolitisk handlingsplan

Med regelverk for salg og skjenking av alkohol

2020-2024

- åpenhet, raushet og engasjement

Vedtatt i kommunestyret 26.11.2020, sak 74/20

Innhold

1	Bakgrunn og innledning	3
1.1	Lovgrunnlag	3
1.2	Den nasjonale målsettingen	3
2	Rendalen kommunes målsetting og tiltak	4
2.1	Sentrale enheter	4
2.2	Hovedmål	4
2.2.1	Tiltak redusere den totale rusbruken	5
2.2.2	Tiltak holdninger	5
2.2.3	Tiltak kunnskap rusmidler	6
3	Bevillingspolitikken	6
3.1	Salg av alkoholholdig drikk med høyst 4,7 volumprosent alkohol	6
3.2	Salgstider	6
3.3	Skjenking av alkoholholdig drikk	7
3.4	Skjenketider	7
3.5	Kontroll med salgs- og skjenkebevillinger	8
3.6	Sanksjoner	9
4	Gebyrer	9
4.1	gebyr for salgs- og skjenkebevilling	9
4.2	frister for innsending av omsetningsoppgaver	10

1 Bakgrunn og innledning

Alkoholpolitisk handlingsplan gir retningen for dette arbeidet i Rendalen kommune, samt viser hvilke virksomheter som har sentrale roller, og hvilket samarbeid som må skapes på tvers. I et samfunn som vårt, er det ikke de store prosjektene som omfavner mange, men det å se den enkelte innbygger og på et tidligst mulig tidspunkt fange denne opp for å iverksette riktige tiltak i virksomheten eller på tvers av virksomhetene.

Denne handlingsplanen peker derfor på noen virkemidler for å gjennomføre denne. Den omhandler også noen viktige milepæler som skal foretas årlig, slik at det systematiske arbeidet sikres.

1.1 LOVGRUNNLAG

Det er nedfelt visse rammer for rusmiddelpolitikken i lovgivningen. Kommunen er pålagt å løse en rekke oppgaver på rusmiddelfeltet og tilgrensende områder. Dette er nedfelt i bl.a. i følgende lover, samt årlig rundskriv fra Helsedirektoratet;

- 1.1 Lov om omsetning av alkoholholdig drikk, med tilhørende forskrifter
- 1.2 Lov om folkehelsearbeid
- 1.3 Lov om kommunale- helse og omsorgstjenester
- 1.4 Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen
- 1.5 Lov om barneverntjenester av 17.juli 1992 nr.100.
- 1.6 Lov om vern mot smittsomme sykdommer
- 1.7 Lov om psykisk helsevern
- 1.8 Lov om serveringsvirksomhet (serveringsloven)
- 1.9 Lov om vern mot tobakksskader
- 1.10 Årlig rundskriv fra Helsedirektoratet - Nasjonale mål og prioriterte områder innen helse- og omsorgsområdet

*Misbruk av rusmidler er ikke bare et sosialt problem, det er også et helseproblem. Helse- og sosiallovgivningen er innrettet slik at innbyggerne har lik rett til tjenestetilbud uavhengig av alder og type problemer. Problemer knyttet til alkohol og narkotika forutsetter tverrfaglig/tverretattlig samarbeid for å kunne bli løst. Integrert planlegging vil hindre at rusmiddelpolitikk begrenses til næringspolitikk og/eller sosialtjenestens arbeid med de behandlingstrengende. **Mål, strategier og tiltak** på rusområdet innbefatter helsetjenesten, skole, kultur- og organisasjonsarbeid.*

1.2 DEN NASJONALE MÅLSETTINGEN

(Utdrag fra Stortingsmelding nr. 30 – «Se meg»)

Regjeringen vektlegger en helhetlig rusmiddelpolitikk. Fra virksom forebygging, tidlig innsats og hjelp til de som har omfattende rusproblemer, til en politikk som også ivaretar pårørende og tredjepart som rammes av skader av rusmiddelbruk. Gjennom en egen strategi for økt kompetanse og bedre kvalitet, vil regjeringen styrke kunnskap om rusproblematikk. Barn, unge, pårørende og mennesker med særlig omfattende hjelpebehov må vies oppmerksomhet. Tilbudet til de tyngst rammede skal også styrkes. En egen strategi mot overdoser skal bidra til å redusere overdosedødsfall.

Skader og problemer påført andre enn den som drikker, såkalt passiv drikking, er omfattende og får for lite oppmerksomhet. Økt kunnskap om og fokus på skadevirkninger må være en viktig del av det forebyggende arbeidet. Regjeringen vil fortsatt føre en restriktiv alkohol- og narkotikapolitikk og foreslår kriminalisering av besittelse og bruk av dopingmidler.

Regjeringen vil innenfor en helhetlig rusmiddelpolitikk legge særlig vekt på fem områder:

Forebygging og tidlig innsats

Samhandling – tjenester som jobber sammen

Økt kompetanse og bedre kvalitet

Hjelp til tungt avhengige – redusere overdosedødsfall

Innsats for pårørende og mot passiv drikking.

De siste 15 årene er det gjennomført viktige reformer og tiltak med betydning for rusmiddelpolitikken. Utviklingen av alkoholoven, opptrappingsplanen for psykisk helse, rusreformen, Handlingsplan mot fattigdom, NAV-reformen og samhandlingsreformen er noen eksempler. For å lykkes med å redusere rusproblemene i samfunnet, må flere sektorer bidra. Regjeringen vil tydeliggjøre vårt felles ansvar for en helhetlig og balansert rusmiddelpolitikk.

2 Rendalen kommunes målsetting og tiltak

2.1 SENTRALE ENHETER

Det påhviler to fagområder et ekstra ansvar for å følge opp denne handlingsplanen, dette er Helsestasjon for barn og unge 0-18 år, og Rus/psykiatritjenesten for innbyggere over 18 år. Der det er fellesaktiviteter/tiltak som omfatter begge gruppene, må disse tjenesteområdene samarbeide om disse.

Skole i samarbeid med Helsestasjonen skal utarbeide planer slik at dette området blir en del av undervisningsfokuset i skole, og i interaksjon med foreldre.

Tjenesteområdene skal i fellesskap finne egnede dokumentasjonsindikatorer for å vise status på området inn til årsmelding for kommunen.

2.2 HOVEDMÅL

1. Å redusere den totale rusbruken i kommunen, og å påvirke forbrukernes valg i retning av svakere framfor sterkere alkoholholdige drikker.
2. Påvirke holdninger til rusmiddelbruk generelt, og spesielt for barn og ungdom slik at forbruket reduseres. Motivere til rusfrie tilbud både for barn, ungdom og voksne, for eksempel ved alkoholfrie fester.
3. Øke kunnskapene hos alle aldersgrupper i kommunen om skadevirkninger ved bruk av rusmidler.
4. Det er viktig å fokusere på fritiden til innbyggerne i Rendalen kommune, og bidra til å skape den så meningsfylt og positiv som mulig.

2.2.1 Tiltak redusere den totale rusbruken

1. Styrke barn og unges fritidsaktiviteter.
2. Skape/støtte rusfrie miljøer, og oppfordre til rusfrie arrangementer/tiltak for barn, ungdom og voksne.
3. Samarbeide med andre instanser for å stanse illegal omsetning av alkohol.
4. Kreve tydelig merking og fremheving av alkoholsvake drikker av salgsstedene.
5. Opprette AKAN-avtaler i kommunen og oppfordre/motivere næringslivet til å opprettholde tilsvarende avtaler.

2.2.2 Tiltak Holdninger

Mye av alkoholopplysningen dreier seg om å forklare sammenhenger mellom alkoholforbruk og virkninger, og om å påvirke folks holdninger til bruk av alkohol. På lengre sikt er det nettopp holdningsendringer som vil være den viktigste alkoholpolitiske funksjon av opplysning.

1. Styrke informasjonen i emneområdene alkohol, narkotika og tobakk i barne- og ungdomsskolen og i andre fora. Skolesektoren – gjerne i samarbeid med barnevernet – skal utarbeide retningslinjer/konkrete planer for opplæring.
2. Samarbeide med videregående skoler som har elever fra Rendalen kommune om opplysnings- og holdningsskapende tiltak.
3. Samarbeide med foreldreråd og elevråd ved ungdomsskolen om informasjonsopplegg ift. rusmiddelbruk der foreldrene er målgruppe. Noe av dette kan legges inn i veiledningsprosjekt for foreldrene.
4. Årlig dialog mellom skolen og elev/foresatte når det gjelder temaet rusmidler, f.eks. ved foredrag eller tema på foreldremøter.
5. Samarbeid med ungdoms- og idrettsforeninger om klare grenser mellom idrettsaktiviteter og rusmiddelbruk.
6. Bruke årlig avgiftsinntekt til lovpålagt kontroll og forebyggende tiltak.
7. Styrke det tverretatlige og tverrfaglige samarbeidet når det gjelder temaet rus og skadevirkninger.

Aktuelle samarbeidspartnere:

- sosial- og barneverntjenesten
- skoler
- helsetjenesten
- frivillige organisasjoner
- ungdomsklubben/Ungdommens Hus
- politiet
- MOT (og/eller tilsvarende organisasjoner)

2.2.3 Tiltak Kunnskap rusmidler

Opplysningsvirksomheten bidrar til å skape et miljø og en forståelse rundt den ruspolitikk som føres. Den er ikke rettet mot å påvirke atferd direkte, men mot å påvirke atferd gjennom å endre holdninger.

Opplysningsvirksomheten er meget viktig, og Rendalen kommune skal bidra til å:

1. Øke kunnskapen om rusmidler og skadevirkninger som følge av rusmiddelbruk.
2. Styrke informasjons- og opplysningsarbeidet om rusmidler og deres skadevirkninger overfor skole, foreldre, idrettsledere, lag og foreninger.
3. Årlig informasjon om kommunens ruspolitiske arbeid skal være en del av de berørte virksomhetenes årsmelding.
4. Avsette midler til opplysnings- og informasjonsvirksomhet om forebyggende edruskapsarbeid, tiltak og arrangementer.
5. I løpet av planperioden skal det gjennomføres minst et informasjons-/temamøte med næringslivet, kontrollør, kommunestyret, kulturkontoret, skole, helse/omsorg, NAV, frivillige organisasjoner og politiet.

3 BEVILLINGSPOLITIKKEN

3.1 SALG AV ALKOHOLHOLDIG DRIKK MED HØYST 4,7 VOLUMPROSENT ALKOHOL

Det kan gis bevilling til salg av alkohol med høyst 4,7 volumprosent alkohol (Gruppe I) til dagligvareforretninger med assortert vareutvalg.

Fast bevilling gis for 4 år av gangen, og den fornyes automatisk fra kommunen med brev/vedtak inntil 4 nye år om ikke omstendighetene tilsier noe annet. Senest med opphør 30. september året etter at nytt kommunestyre tiltrer, jfr. Alkoholoven §1-6, 3. ledd

Det gis ikke bevilling til bensinstasjoner og kiosker.

Forretningen skal pålegges å fremheve alkoholsvake drikker med spesielt tydelig merking.

Rendalen kommune skal ha maksimum 10 salgsbevillinger. Bevillingene avgjøres av rådmannen.

3.2 SALGSTIDER

Salg av alkoholholdig drikk med høyst 4,7 volumprosent alkohol følger forretningens åpningstider, dog ikke lenger enn:

• Hverdager og dagen før Kristi Himmelfartsdag	fra kl. 08:00	til kl. 20.00
• Lørdager og dager før helligdager	fra kl. 08:00	til kl. 18.00

Salg og utlevering av alkoholholdig drikk **skal ikke skje** på søn- og helligdager, 1. og 17. mai.

3.3 SKJENKING AV ALKOHOLHOLDIG DRIKK

Bevillingen kan gjelde alkoholholdig drikk med høyst 4,7 volumprosent alkohol (gruppe 1), alkoholholdig drikk med lavere alkoholinnhold enn 22 volumprosent (gruppe 2) eller all alkoholholdig drikk (gruppe 1, 2 og 3)

1. Edruskapsmessige hensyn skal være sterkt framme i bildet ved avgjørelse om tildeling av skjenkebevilling.
2. Søkere skal behandles på likt grunnlag.
3. Søkere har anledning til å be om forhåndsvurdering av skjenkebevilling før plan om nytt sted/utvidelse av etablert skjenkested blir realisert.
4. Godkjent skjenkested kan få tillatelse til uteservering innenfor et klart avgrenset område, dvs. at området må være en veranda eller et inngjerdet område og være tilknyttet skjenkestedets ordinære areal. Utearealet beskrives ved oppslag på skjenkestedet og avgrensninger skal godkjennes særskilt og være i samsvar med søknad før uteskjenkingen tas i bruk før godkjenning foreligger. For uteservering gjelder samme skjenketider som for øvrig.
5. Kommunedirektøren har myndighet til å utvide bevillingen til å gjelde også utenfor skjenkestedet ved enkeltanledninger.
6. Rendalen kommune skal ha maksimum 15 – femten - alminnelige skjenkebevillinger. Bevillingene avgjøres av kommunedirektøren.
7. Det skal være 2 – to – ambulerende skjenkebevillinger i Rendalen kommune til sluttede lag. Bevillingene avgjøres av kommunedirektøren.
8. Det kan gis alminnelig skjenkebevilling til arrangementer som ikke kommer inn under begrepet «sluttet selskap». Forutsetningen er at det i kommunen er en eller flere alminnelige skjenkebevillinger, som ikke er bundet opp mot faste skjenkesteder. Disse søknadene avgjøres av kommunedirektøren.
9. Før søknad om fast skjenkebevilling behandles, skal det foreligge godkjent serveringsbevilling for skjenkestedet. Søknadene behandles etter de retningslinjer som kommunestyret har vedtatt.
10. Fast bevilling gis for 4 år av gangen, og med opphør senest 30. juni året etter at nytt kommunestyre tiltrer. Bevillingen videreføres automatisk i 4 år om ikke noe annet tilsier det, jfr. Alkoholoven § 1-6.

3.4 SKJENKETIDER

For skjenketider gjelder følgende:

- (Gruppe 3 – brennevin) mellom kl. 03.00 og kl. 13.00 er ikke tillatt.
- Skjenking av alkoholholdig drikk inntil 22 volumprosent alkohol (gruppe 1 og gruppe 2) mellom kl. 03.00 og kl. 08.00 er ikke tillatt.

Normaltid for skjenking av alkoholholdige drikk i Rendalen kommune er:

- Alkoholholdig drikk med lavere alkoholinnhold enn 22 volumprosent:

Alle dager fra kl. 08.00 til kl. 01.30

- Alkoholholdig drikk over 22 volumprosent alkohol (gruppe 3):

På hverdager og søndager fra kl. 13.00 til kl. 24.00

- Alkoholholdig drikk over 22 volumprosent alkohol (Gruppe 3):

På fredager og lørdager fra kl. 13.00 til kl. 01.00

Kommunedirektøren kan, når en bedrift med skjenkebevilling har behov for det, forlenge skjenketiden for en enkelt anledning, innenfor *maksimaltiden, etter søknad*.

Med skjenketid menes at det ikke er tillatt å skjenke alkohol etter et bestemt tidspunkt (tidspunktet står beskrevet i bevillingsvedtaket og er ikke like for alle grupper).

Med åpningstid menes at all skjenket alkohol skal være fortært *senest 30 minutter* etter skjenketidens utløp, maks *åpningstid er til kl. 02.00*.

3.5 KONTROLL MED SALGS- OG SKJENKEBEVILLINGER

Alkohollovens § 1-9 pålegger kommunen å føre kontroll med salg av all alkoholholdig drikk og skjenking av alkoholholdig drikk i kommunen. Kommunens kontrollplikt etter alkoholloven § 1 -9 omfatter også plikt til å føre kontroll med at bestemmelsene om internkontroll overholdes, jfr. alkoholforskriften § 9-1.

Kontrollen skal utføres minimum 1 gang pr. år. Kommunen skal årlig utføre minst tre ganger så mange kontroller som de har faste salgs- og skjenkesteder.

Kontrollen skal særlig omfatte salgs- og skjenketidene, aldersgrensebestemmelsene og at det ikke skjenkes eller selges til personer som er åpenbart påvirket av rusmidler.

Kontrollen som også skal omfatte kontroll med at bestemmelsene om internkontroll overholdes, utføres etter særskilt avtale med vår oppdrags giver for kontroll. Salgs- og skjenkestedene varsles i brev form om denne kontrollen. Ved denne kontrollen tas en ekstra sjekk på at opplysningene i bevillingsvedtaket samsvarer med de opplysninger som fremkommer ved kontrollen.

Kontrollen kan også innebære kontroll av salgs- og skjenkesteds lokaler og regnskaper, herunder kreve å få nødvendige opplysninger om regnskap og drift fra bevillingshaver. Bevillingshaver plikter uten erstatning eller vederlag å utlevere nødvendige vareprøver til bevillingsmyndigheten. *(Det presiseres i merknadene til loven; hjemmelen skal bare brukes av bevillingsmyndigheten ved behov for å belyse spørsmål knyttet til om virksomheten drives i tråd med alkohollovens bestemmelser.)*
Slik kontroll blir ikke iverksatt uten at bedriften varsles i brev form.

Kontrollen kan foregå åpent eller anonymt. Etter kontrollen skal kontrolløren alltid presentere seg for stedets ansvarshavende og muntlig gjøre rede for sitt inntrykk av stedet.

Kontroll av salgs- og skjenkesteder skal overlates til engasjerte (ansatte) kontrollører. Administrasjonen gis fullmakt til å inngå endelig avtale.

Formannskapet skal ha referert rapporter med avvik fra kontrollører. Rapporter om større overtredelser vedrørende salgs- og skjenkebevillingene legges frem som sak for formannskapet.

3.6 SANKSJONER

Kommunen *skal* se strengt på bevillinger som ikke overholdes, særlig med omsyn til skjenking/salg til overstadig berusede personer, mindreårige, og utover salgs- og skjenketid.

Ved overtredelse kan det reageres med enten advarsel eller inndragning av bevilling, jfr. alkoholloven § 1-8;

1. Ved første gangs overtredelse skal det gis skriftlig advarsel med melding om at gjentakelse kan medføre inndragning av bevilling. Skriftlige advarsler foreldes etter 3 år.
2. Er første gangs overtredelse særlig alvorlig/grov, kan det i stedet for advarsel reageres med inndragning av bevilling. Eksempel på alvorlig/grov overtredelse er salg og/eller skjenking til personer som ikke oppfyller lovens aldersbestemmelser, eller salg og/eller skjenking til åpenbart beruset person.
3. Ved andre gangs overtredelse kan bevillingen inndras. Minste inndragningstid er 7 dager. Er overtredelsen særlig alvorlig/grov jfr. punktet over, skal bevillingen inndras for minimum 14 dager, men ikke over 21 dager, avhengig av overtredelsens art og øvrig omstendigheter.
4. Ved tredje gangs overtredelse skal bevillingen inndras for minimum 21 dager. Ved gjentatte og særlig graverende overtredelser, kan bevillingen inndras for resten av bevillingsperioden.
5. Manglende eller mangelfullt internkontrollsystem sanksjoneres jfr. A-B-C og D over.
6. Ved overtredelser av bevilling for enkeltanledninger, gis sanksjonene til det lag/forening som står ansvarlig for bevillingen. Det reageres med skriftlige advarsler og eller avslag på søknader over en periode.

Kommunestyret delegerer til formannskapet å iverksette passende sanksjoner.

4 GEBYRER

4.1 GEBYR FOR SALGS- OG SKJENKEBEVILLING

For salgs- og skjenkebevillinger betales et gebyr som fastsettes av staten, jfr. alkohollovens Kapittel 7 og forskriftens Kapittel 6;

- Ambulerende og enkeltanledninger;	kr. 380,- pr. bevilling
- Enkeltanledninger /over flere dager:	kr. 380,- pr. dag
- Bevilling for sesong (sommerhalvår):	kr. 2650,- pr. år
- Fast bevilling, kun til lukkede lag:	kr. 2650,- pr. år
- Faste skjenkebevillinger minimum:	kr. 5300,- pr. år
- Faste salgsbevillinger minimum:	kr. 1700,- pr. år

Gebyret beregnes og betales for øvrig etter de satser som følges av § 6-2 i forskriften. Gebyrene justeres sentralt hvert år.

4.2 Frister for innsendingen av omsetningsoppgaver

- Innehavere av faste salgs- og skjenkebevillinger er pålagt å sende inn omsetningsoppgaver for alkolholdig drikke til bevillingsmyndigheten – solgt og skjenket året før – innen den 1. mars året etter.